

показників, які би дали можливість порівняти ефективність виробництва. Окрім того, необхідно враховувати, що процес сільськогосподарського виробництва і реалізації в особистих підсобних господарствах населення має чітко виражений сезонний характер і в значній мірі залежить від впливу колективних господарств.

Список літератури:

1. Богадьорова Л.М. Становлення та функціонування сільського господарства Південного регіону України (на прикладі Херсонської області) / Л.М. Богадьорова // Таврический национальный университет им. В.И. Вернадского межвузовский центр « Крым». Культура народов Причерноморья. Научный журнал № 167, 2009 – С. 28 – 30.
2. Богадьорова Л.М. Особливості територіальної організації та спеціалізації фермерських господарств України в зоні степу / Л.М. Богадьорова, В.С. Богадьорова // Наукові записки Херсонського відділу Українського географічного товариства Зб. Наукових праць. – Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2014. – Вип. 6. – С. 5 – 12.
3. Васильчак С.В. Формування та перспективи розвитку фермерських господарств у ринкових умовах / С.В. Васильчак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – С. 147 – 151.
4. Дмитренко В.Л. Сучасний стан і перспективи розвитку фермерства в Україні / В.Л. Дмитренко, Ю.О. Махортов // Вісник аграрної науки. – 2003. – № 6. – С. 73-76.
5. Кулинич В.М. Особливості діяльності фермерських господарств як підприємницької форми господарювання / В.М. Кулинич // Економіка АПК. – 2005. – № 7. – С. 45 – 48.
6. Колокольчикова І.В. Сучасний стан розвитку фермерських господарств / І.В. Колокольчикова // Держава та регіони. – 2002. – №3. – С. 71 – 74.

А.О. НЕСТЕРЕНКО

РОЛЬ ГОСПОДАРСТВ НАСЕЛЕННЯ В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

В останні десятиріччя у світі та Європі зокрема все більшого визнання і прихильності набуває концепція багатофункціонального розвитку сільської місцевості та диверсифікації виробничої діяльності і послуг в агробізнесі. Її сутність полягає у необхідності забезпечення належних умов для розвитку села та сільського способу життя у декількох напрямках. При цьому особлива увага звертається на невиробничу діяльність, оскільки виключно аграрне виробництво не може забезпечити гармонійного довкілля та матеріальних благ сільським мешканцям. Важливим напрямом реалізації такої стратегії є розвиток сільського та аграрного туризму. Крім того, він забезпечує підвищення зайнятості

сільських жителів, зростання трудового потенціалу села, розбудову благоустрою сільських населених пунктів [6].

Багато провідних вчених займалися дослідженням сільських територій. У своїх працях вони розкривають проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму. Вагомий внесок зробили такі відомі вчені, як: Н.Є. Кудла, Т.І. Дьоров, В.В. Васильєв, П.В. Горішевський, Ю. Зінько, С.П. Кузик, В.К. Федорченко та ін. [3, 4, 6, 7]. Але, незважаючи на вагомий внесок проведених досліджень, проблема розвитку сільського зеленого туризму остається пріоритетною для економіки сільських територій і потребує системного обґрунтування.

Одним з видів діяльності, який може допомогти вирішити економічні проблеми села є сільський зелений туризм.

Основною умовою розвитку сільського туризму як форми відпочинку на селі є база селянської садиби (для проживання) та спроможність надання послуг харчування й рекреаційної активності. Він пов'язаний з функціонуванням господарств населення, створює широкі можливості для покращення умов життя не лише окремих господарів, а й усієї сільської спільноти. Велике зацікавлення сільським туризмом пояснюється, з одного боку, розширенням потреб у такому виді відпочинку, а з іншого – потребою селян мати додаткові джерела доходу від несільськогосподарської діяльності. Змінилися також запити городян, які тепер переважно прагнуть затишного, екологічно безпечного відпочинку, що безпосередньо наближений до природи [2].

Миколаївська область має значні туристичні ресурси для задоволення потреб вітчизняних та іноземних туристів в оздоровленні, відпочинку й пізнанні історії та культури краю.

Розвиток сільського зеленого туризму в Миколаївській області є складовою процесу відновлення і збереження природно-рекреаційних ресурсів та забезпечення умов для розвитку села та сільського способу життя.

Миколаївська область має вигідне фізико-географічне положення для розвитку туристичної галузі. Область має потужні природно-рекреаційні ресурси: сприятливі кліматичні умови, значні водні ресурси, у тому числі акваторія Чорного моря та лимани, багатий та різноманітний тваринний та рослинний світ. Сприятливими передумовами для розвитку сільського зеленого туризму є природно-заповідний фонд області: Чорноморський біосферний заповідник, природний заповідник Єланецький степ, регіональний ландшафтний парк Гранітно-степове Побужжя, регіональний ландшафтний парк «Тилігульський», регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса» [5].

Крім вигідного географічного розташування на розвиток сільського зеленого туризму регіону сприяють такі фактори:

- значний транзитний потенціал та розвинута транспортна інфраструктура;

- висококваліфіковані трудові ресурси та високий науковий потенціал;
- природно-кліматичні умови сприятливі для ведення сільського господарства;
- багатогалузева економіка;
- наявність значної сировинної бази для подальшої переробки сільськогосподарської продукції;
- висока частка економічно активного населення;
- багато функціональна туристично-рекреаційна галузь;
- наявність пам'яток історії та культури, багатий природно-заповідний фонд;
- розвинута мережа навчальних закладів;

Сільський зелений туризм в Миколаївській області стає невід'ємною складовою сучасного розвитку сільської місцевості. Особливо актуальним є розвиток сільських зелених садиб.

Родинна садиба «Вільховий гай» це тихе, затишне місце для сімейного відпочинку, в екологічно чистому середовищі, в гармонії з природою. Садиба розташована в національному парку «Білобережжя Святослава», в с. Ковалівка, Очаківського району, в 200 км. від міста Миколаєва.

Унікальний мікроклімат, чисте повітря, близькість піщаного пляжу Чорного моря, соснового лісу і велика територія роблять садибу «Вільховий гай» одним з найпривабливіших місць для відпочинку. Гордість садиби – це реліктовий вільховий гай, який має витoki ще з давніх часів, а також солоне озеро з безліччю рідкісних птахів. Зовсім поруч знаходиться орхідейне поле. Національний парк є одним з найважливіших місць міграції птахів (у тому числі рідкісних та занесених у Червону Книгу) і раєм для орнітологів. Логотип садиби також був обраний не випадково. Зображення птаха Зорянки, яка мешкає в вільховому гаю і має дивовижний спів, символізує чистоту і гармонію даної місцевості. Номери для гостей в комплексі «Стародавній Кінбурн» також назвали на честь деяких птахів, які відносяться до місцевої фауни і проживають на території садиби.

Довгий час садиба «Вільховий гай» тісно співпрацює з регіональним ландшафтним парком «Кінбурнська коса» та Національним парком «Білобережжя Святослава». На базі садиби «Вільховий гай» у 2000 році проводилася «Біосферна експедиція» британських вчених, що проводили аналіз міграції, а також кільцювання і підрахунок різновидів птахів. SPA-салон «Морська піна» «Візантійського масажу» з використанням оливкової олії, настояної на Кінбурнських травах. Таласотерапія «Озеро молодості» Кінбурнські озера – це скарбниці мінералів. Формування грязей відбувається під впливом неймовірної кількості мікроорганізмів.

Родинна садиба «Вільховий гай» пропонує екопродукти Кінбурнської коси. Правильне харчування – запорука гарного здоров'я. Родина гарантує екологічно чисту, якісну місцеву продукцію.

Гостьовий будинок «Пелікан» розташований в унікальному місці – на Кінбурнській косі Миколаївської області с. Покровка в Національному природному парку «Білобережжя Святослава». В степу росте понад 300 видів лікарських трав, чаї з яких раді запропонувати у фіто-барі. Вирішити проблеми з суглобами допоможуть грязьові озера, купання в гейзері, а маски з блакитної глини зроблять шкіру свіже. Повітря, наповнений ароматами хвої, степових трав і моря допоможе відпочити і оздоровитися.

Садиба "Витавка" має унікальне місце розташування. Вона розташована на Чорноморській косі між Чорним морем з одного боку і Березанським і Бейкушским лиманами з іншого. До морського пляжу 100 метрів. Садиба "Витавка" готова надати своїм гостям велику впорядковану територію, дерев'яний упорядкований будинок для проживання, TV, internet, wi-fi, російську лазню-зруб, комфортну, вкритої очеретом альтанку, барбекю, можливість самим приготувати собі їжу, або надати гнучку систему харчування, овочі фрукти з власного городу, саду, власне виноградне марочне вино зі свого виноградника, місцеву свіжо виловлену рибу, риболовлю, полювання, прогулянки на човні, морські прогулянки на комфортабельному швидкісному катері (прогулянки на дикі пляжі Кимбурнської і Тендерської коси у відкритому морі), велопогулянки, місця для спортивних ігор, романтичні вечори на знаменитих Очаківські заходи. І нарешті, увага і привітність її господарів [5].

Страусина ферма «Кременівський страус», розташована в екологічно чистій зоні в селі Кременівка Веселинівського району. Ферма пропонує всім бажаючим комплекс пізнавальних, розважальних та оздоровчих заходів, що умовно об'єднуються поняттям «Агротуризм».

Страусина ферма "Саванна" у Веселинівському районі Миколаївської області займається розведенням і продажем африканських страусів. Основні напрямки ферми: зелений туризм, страусівництво (продаж страусів), продаж страусинового м'яса, виробництво виробів з страусиною шкіри, виготовлення сувенірної продукції, міні-гольф, проведення лазерних боїв на відкритій місцевості [5]. Ферма "Саванна" є однією з найбільших страусиних ферм на півдні України. Щорічно її відвідують тисячі туристів не лише з Одеси і Миколаєва, але й з інших областей України. Страусина ферма знаходиться в селі Ставки (Веселинівський район, Миколаївська область), в самому центрі села на березі двох ставків, від яких село і отримала свою назву. На сьогодні на страусиній фермі знаходяться близько 100 африканських страусів різних вікових груп, в тому числі 15 репродуктивних сімей. Також на території страусиною ферми, в безпосередній близькості від птахів, знаходиться поле для міні-гольфу. Гостям надається можливість взяти участь у лазерних боях, які проводяться поблизу страусиною ферми. Це нове і захоплююче розвага для любителів активного відпочинку на свіжому повітрі. Побудований тир з вогневим рубежем 8,5 м і сучасним обладнанням для пневматичної стрільби. В даний час йде активний розвиток та розширення ферми –

збільшується маточне поголів'я, будуються нові місця для сімейного та корпоративного відпочинку.

В якості сувенірів гості ферми можуть придбати декоративні страусині яйця – ручний розпис, декупаж, фігурна різьба з зображеннями різної тематики, вироби зі страусової шкіри ковбойські капелюхи, ремінці для годинників, брелоки. Шкіряні вироби виконані досвідченими майстрами з страусиною шкіри заводський вичинки та фарбування. Такі вироби можна придбати тільки в магазині страусиної ферми.

На фермі відкрито поле для міні-гольфу. Даний напрямок гольфу зародився на початку минулого століття. Гра побудована за принципом великого поля, проте в зменшеному масштабі. У ній також використовується 18 або 9 міні-полів. Лунки в міні-гольф – це спеціальні конструкції – "штучні поля", які обладнані спеціальними перешкодами – воротами для проходження м'яча, гірками, лабіринтами, що робить гру менш цікавою, запальною, ніж звичайний гольф. Гольф може стати чудовим захопленням для всієї родини, причому вся родина може грати разом.

Господарі садиби Саванна пропонують екскурсії на страусину ферму, міні-гольф, альтанки, мангали, розарій, зоокуточок, це невеликий перелік розваг, що допоможе туристам отримати захоплюючий відпочинок на цілий день.

Отже сільський туризм позитивно впливає на відродження, збереження і розвиток місцевих народних звичаїв, промислів, пам'яток історико-культурної спадщини. Проявляючи інтерес до цих надбань народної культури, жителі міст, що відпочивають на селі, розкривають місцевим жителям їх справжню цінність, популяризують їх у своїх краях і таким чином допомагають їх збереженню морально, а подекуди й матеріально.

Суттєву роль відіграє розвиток туризму у підвищенні культурно-освітнього рівня сільського населення. Готуючись приймати і обслуговувати відпочиваючих, члени селянських родин змушені поповнювати свої знання з ведення домашнього господарства, приготування їжі, а спілкування з гостями розширює їх кругозір, дає змогу зав'язати нові знайомства, завести друзів в інших населених пунктах. Сільський туризм сприяє і розвитку демографічних процесів на селі.

Список літератури:

1. Богадьорова Л.М. Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму на Херсонщині / Л.М. Богадьорова // Регіон–2016: стратегія оптимального розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – С. 283-285.
8. Богадьорова Л.М. Роль господарств населення у розвитку сільського зеленого туризму в Україні Регіональні проблеми України: Географічний аналіз та пошук шляхів. [зб. наук. праць / ред. О.Г. Топчієва та ін.]. – Херсон : ПП Вишемирський. – 2011. – С. 36-40.

9. Васильєв В.П. Сільський зелений туризм / В. П. Васильєв // Туризм сільський, зелений. – 2007. – № 4. – С. 4-6.
10. Горішевський П. В. Сільський зелений туризм: організація гостинності на селі: підручник / П. В. Горішевський, В. П. Васильєв, Ю. В. Зінько. – Івано-Франківськ: Місто-Н, 2003. – 148 с.
11. Козявкін А.П. Миколаївщина./ А.П. Козявкін. – Миколаїв: ПП Шамрай, 2003. – 144 с.
12. Кудла Н.Є. Основи сільського туризму: наук.-теорет. аспект / Н.Є. Кудла. – Дрогобич : 2006. – 62 с.
13. Федорченко В. К. Історія туризму в Україні / В. К. Федорченко, Т. А. Дьорова. – К.: Вища школа, 2002. – 195 с.

І.В. ОСТАПЕНКО

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Одним із важливих чинників, які зумовляють зміну чисельності населення країни та його перерозподіл між окремими регіонами та населеними пунктами, є міграції населення. Міграціями називають просторове переміщення населення територією відносно місця проживання з перетином адміністративних меж, з поверненням до постійного місця проживання або без повернення. Вони мають різну інтенсивність, спрямованість, тривалість залежно від багатьох причин.

Кожна країна так чи інакше стикається з проблемами міграції, здійснюючи міграційну політику. В залежності від демографічної ситуації та запитів власних економік, національні уряди стимулюють або обмежують приїзд іноземців. Тому тематика зовнішньої міграції зараз є як ніколи актуальною.

Після набуття Україною незалежності одним із здобутків демократизації суспільства стало забезпечення вільного пересування громадян, тому у ХХІ ст. вплив трудової міграції на життєдіяльність українського суспільства значно посилюється. Актуальність проблеми полягає в тому, що зовнішня міграція в Україні на сьогоднішній день є однією з найсерйозніших державних проблем, оскільки, законодавча та виконавча влади не встановлюють чіткі засади державної міграційної політики, не розширюють коло країн, з якими можливо укласти угоди про взаємне працевлаштування громадян, недостатньо вживають заходів щодо соціального захисту наших мігрантів, зокрема.

Протягом останніх десяти років досліджувались демографічні і соціально-економічні характеристики учасників зовнішніх міграційних процесів. Дослідження і комплексний аналіз українських мігрантів представлений у монографіях С. І. Пирожкова, О. А. Малиновської, О. У. Хомри. Аспекти зовнішньої трудової міграції українських громадян досліджує І. Прибиткова, Е.М.Лібалова, О.В.Позняк та ін.